

De socioøkonomiske referencer for grundskolekarakterer 2010

- en læsevejledning

Indhold

Hvad er den socioøkonomiske reference?	2
Hvordan kan man bruge den socioøkonomiske reference?	4
Bag om den socioøkonomiske reference.....	6

Hvad er den socioøkonomiske reference?

Den socioøkonomiske reference er et statistisk udtryk for, hvordan elever på landsplan med samme baggrundsforhold som skolens elever har klaret afgangsprøverne. *Socioøkonomisk* refererer til elevernes sociale og økonomiske baggrund, mens *reference* fortæller, at tallet kan bruges som et sammenligningsgrundlag for skolens faktisk opnåede karakterer.

Den socioøkonomiske reference bliver beregnet ud fra skolens elevgrundlag. I beregningen indgår faktorer på individniveau som for eksempel køn, etnisk oprindelse samt forældrenes uddannelse og indkomst – altså faktorer, som skolen ikke har direkte indflydelse på.

Mange undersøgelser viser, at elevernes karakterer ofte hænger sammen med deres sociale baggrund. På skoleniveau viser det sig ved, at skoler, der har mange elever fra ressourcestærke hjem, ofte har bedre gennemsnitskarakterer end skoler, hvor eleverne kommer fra mindre ressourcestærke hjem. Den socioøkonomiske reference tager højde for elevernes baggrundsforhold og kan derfor give et mere nuanceret billede af en skoles niveau målt på karakterer.

Hvordan læses den socioøkonomiske reference?

I tabellen [Tabel 1] med skolens afgangskarakterer for de bundne prøvfag og for prøvefagene til udtræk vises den beregnede socioøkonomiske reference samt forskellen mellem karakteren og den socioøkonomiske reference.

Tabel 1

		Afgangsprøve		Socioøkonomisk reference ²⁾	Forskel ³⁾ (* = signifikant)
		Bundne prøvfag	Prøvfag til udtræk		
Dansk	Læsning	6,5		6,1	0,4
	Retskrivning	5,2		5,5	-0,3
	Skriftlig	7,2		6,2	1,0 *
	Orden	7,9		5,6	2,3 *
	Mundtlig	7,2		6,9	0,3
Matematik	Matematiske færdigheder	8,6		7,8	0,8
	Matematisk problemløsning	7,4		6,7	0,7
Engelsk	Mundtlig	7,8		7,4	0,4
Fysik/kemi	Mundtlig	7,3		6,3	1,0
Gennemsnit ¹⁾		7,2		6,6	0,6
Engelsk	Skriftlig		-	-	
Tysk	Mundtlig		-	-	
Fransk	Mundtlig		-	-	
Historie	Mundtlig		-	-	
Samfundsfag	Mundtlig		7,7	7,0	0,7
Kristendomskundskab	Mundtlig		-	-	
Biologi	Skriftlig		10,3	9,4	0,9
Geografi	Skriftlig		-	-	

Socioøkonomisk reference: Et beregnet tal der viser, hvordan elever på landsplan med samme baggrundsforhold som skolens elever har klaret afgangsprøverne.

Forskel: Forskellen mellem elevernes gennemsnitskarakter og den socioøkonomiske reference. Forskellen er kun statistisk signifikant, hvis der er en stjerne (*) ud for tallet.

Eleverne på denne skole [Tabel 1] har opnået et karaktergennemsnit på 6,5 i dansk læsning. Elever på landsplan med tilsvarende baggrundsforhold har et forventet karaktergennemsnit på 6,1, hvilket fremgår af tallet for den socioøkonomiske reference. Skolens elever har således opnået en karakter, der er 0,4 højere end tilsvarende elever på landsplan. Denne forskel er dog ikke statistisk signifikant, hvorfor der ikke i dette tilfælde er belæg for at sige, at skolens elever har klaret afgangsprøven bedre eller ringere end andre elever på landsplan med samme baggrundsforhold.

I dansk skriftlig derimod, har skolens elever opnået en statistisk signifikant højere gennemsnitskarakter end elever på landsplan med samme baggrundsforhold - elevernes gennemsnitskarakter på 7,2 er 1,0 højere end den socioøkonomiske reference.

Hvordan kan man bruge den socioøkonomiske reference?

Den socioøkonomiske reference kan bruges som et sammenligningsgrundlag for skolens faktisk opnåede karakterer.

Hvis skolens gennemsnitskarakter er højere end den socioøkonomiske reference, og der er en stjerne (*) ud for forskellen, betyder det, at skolens elever har klaret afgangsprøven bedre end elever på landsplan med samme baggrundsforhold. Forskellen er statistisk signifikant.

Hvis skolens gennemsnitskarakter er lavere end den socioøkonomiske reference, og der er en stjerne (*) ud for forskellen, betyder det, at skolens elever har klaret afgangsprøven dårligere end elever på landsplan med samme baggrundsforhold. Forskellen er statistisk signifikant.

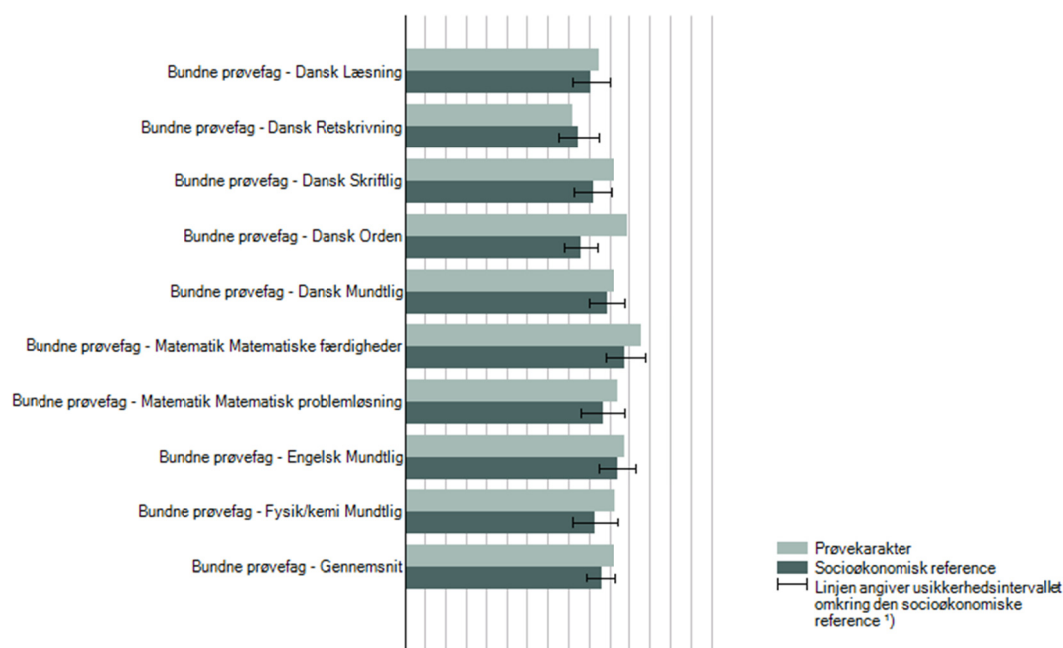
Hvis der er en forskel mellem skolens karakter og dens socioøkonomiske reference, som der ikke er en stjerne (*) ud for, kan forskellen skyldes statistisk usikkerhed. I så fald kan man ikke sige, at skolens elever har klaret afgangsprøven bedre eller ringere end andre elever på landsplan med tilsvarende baggrundsforhold.

I langt de fleste tilfælde vil skolens elever have klaret afgangsprøverne på niveau med andre elever på landsplan med samme baggrundsforhold (cirka 80-95 procent af skolerne, afhængigt af fag og fagdisciplin).

Statistisk usikkerhed

I beregningen af den socioøkonomiske reference vil der altid være en vis statistisk usikkerhed, og det vil der også være ved forskellen mellem skolens karakter og referencen. Usikkerheden opgøres som et interval for den socioøkonomiske reference [Figur 1 - markeret med en sort linje].

Figur 1

Hvis skolens karakter ligger uden for intervallet for den socioøkonomiske reference, er forskellen statistisk signifikant, og det er markeret med en stjerne (*) i tabellen. Det betyder, at skolens elever med stor sandsynlighed har klaret afgangsprøven bedre eller dårligere end andre elever på landsplan med samme baggrundsforhold.

Hvis forskellen mellem skolens karakter og den socioøkonomiske reference er statistisk signifikant, betyder det med andre ord, at forskellen med rimelig stor statistisk sikkerhed er reel og ikke blot et udtryk for tilfældig variation.

Hvis skolens karakter ligger inden for intervallet for den socioøkonomiske reference, er forskellen ikke statistisk signifikant. Det betyder, at skolens elever sandsynligvis har klaret afgangsprøven ligesom andre elever på landsplan med samme baggrundsforhold.

Vær opmærksom på, at usikkerhedsintervallet kan være større eller mindre, afhængigt blandt andet af hvor mange elever der går på skolen. For eksempel kan en forskel på 1,0 mellem prøvekarakteren og den socioøkonomiske reference være statistisk signifikant på en skole med mange elever, mens en tilsvarende forskel ikke nødvendigvis er statistisk signifikant på en skole med få elever. Det skyldes, at risikoen for tilfældig variation bliver større, jo færre elevers karakterer der indgår i beregningerne.

Bag om den socioøkonomiske reference

En skoles socioøkonomiske reference bliver beregnet ved hjælp af en statistisk model. I modellen indgår der en række registerbaserede oplysninger på personniveau om elevernes baggrundsforhold. Oplysningerne hentes fra Danmarks Statistik.

Baggrundsforholdene er:

- Køn
- Alder
- Etnicitet og oprindelsesland
- Forældrenes højeste fuldførte uddannelse
- Forældrenes arbejdsmarkedsstatus
- Forældrenes bruttoindkomst
- Forældrenes ledighedsgrad
- Familietype
- Antal børn og placering i børneflokk

På baggrund af modellen beregnes skolens socioøkonomiske reference, som er et statistisk udtryk for, hvordan elever på landsplan med lignende baggrundsforhold forudsiges at have klaret afgangsprøverne. Selve beregningerne foregår på elevniveau, men den socioøkonomiske reference præsenteres kun på skoleniveau.

Modellen er udviklet af UNI•C Statistik & Analyse i samarbejde med Undervisningsministeriet og er baseret på forskningsbaserede og anerkendte metoder til statistisk korrektion.